

Labklājības ministrija

Aktīvās novecošanās situācija Latvijā

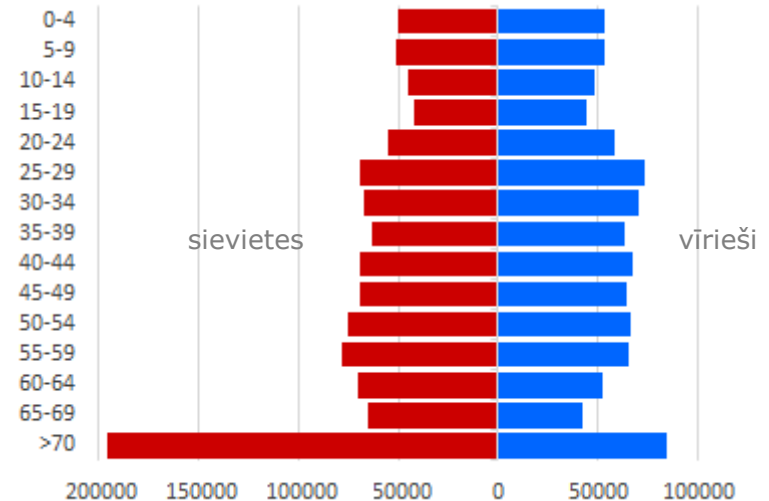
Senioru lietu padome
24.11.2016.

Labklājības ministrija

Sabiedrība un darbaspēks noveco...

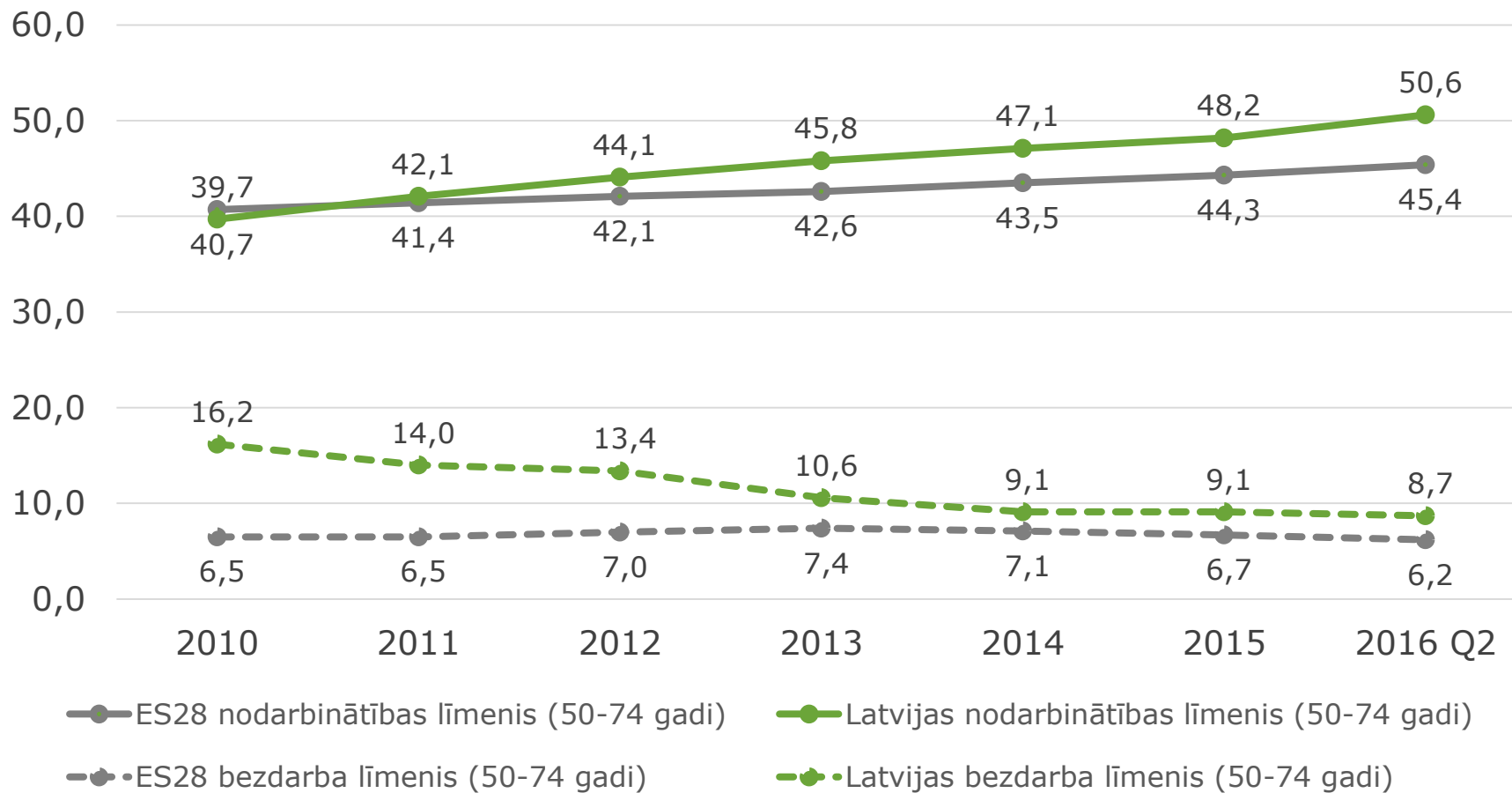
- ✓ Pašreizējās demogrāfiskās tendences liecina par sabiedrības novecošanos un iedzīvotāju skaita samazināšanos.
- ✓ 2016.gada sākumā Latvijā bija 1 968 957 pastāvīgie iedzīvotāji, no kuriem 40% bija vecumā 50+, veidojot gandrīz trešdaļu no darbaspējīgā vecuma iedzīvotājiem.
- ✓ Galvenie ietekmējošie faktori ir zema dzimstība, emigrācija, īpaši gados jaunāko iedzīvotāju vidū, un salīdzinoši lēns dzīves ilguma pieaugums.

Labklājības ministrija

Gados vecāko iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte

Labklājības ministrija

Aktīvās novecošanās izaicinājumi Latvijā

1

- **Nodarbinātība un bezdarbs** - ietekmē tādi faktori kā zema mobilitāte, stereotipi, izglītības un veselības aspekti, kā arī aprūpes pienākumi.

2

- Gados vecākiem iedzīvotājiem ir ievērojami **grūtāk atgriezties darba tirgū** nekā jaunākām iedzīvotāju grupām, kā rezultātā darba zaudēšana var nozīmēt pilnīgu izešanu no darba tirgus.

3

- **Zemāka darba kvalitāte**, t.sk. darba apstākļi, apmācību iespējas, atalgojums, nekā jaunākām iedzīvotāju grupām.

4

- Neskatoties uz faktu, ka zems izglītības līmenis būtiski ietekmē nodarbinātības iespējas un darba mūža ilgumu, gados vecāko iedzīvotāju **iesaiste pieaugušo izglītībā ir zema**, īpaši mazāk izglītoto iedzīvotāju vidū.

5

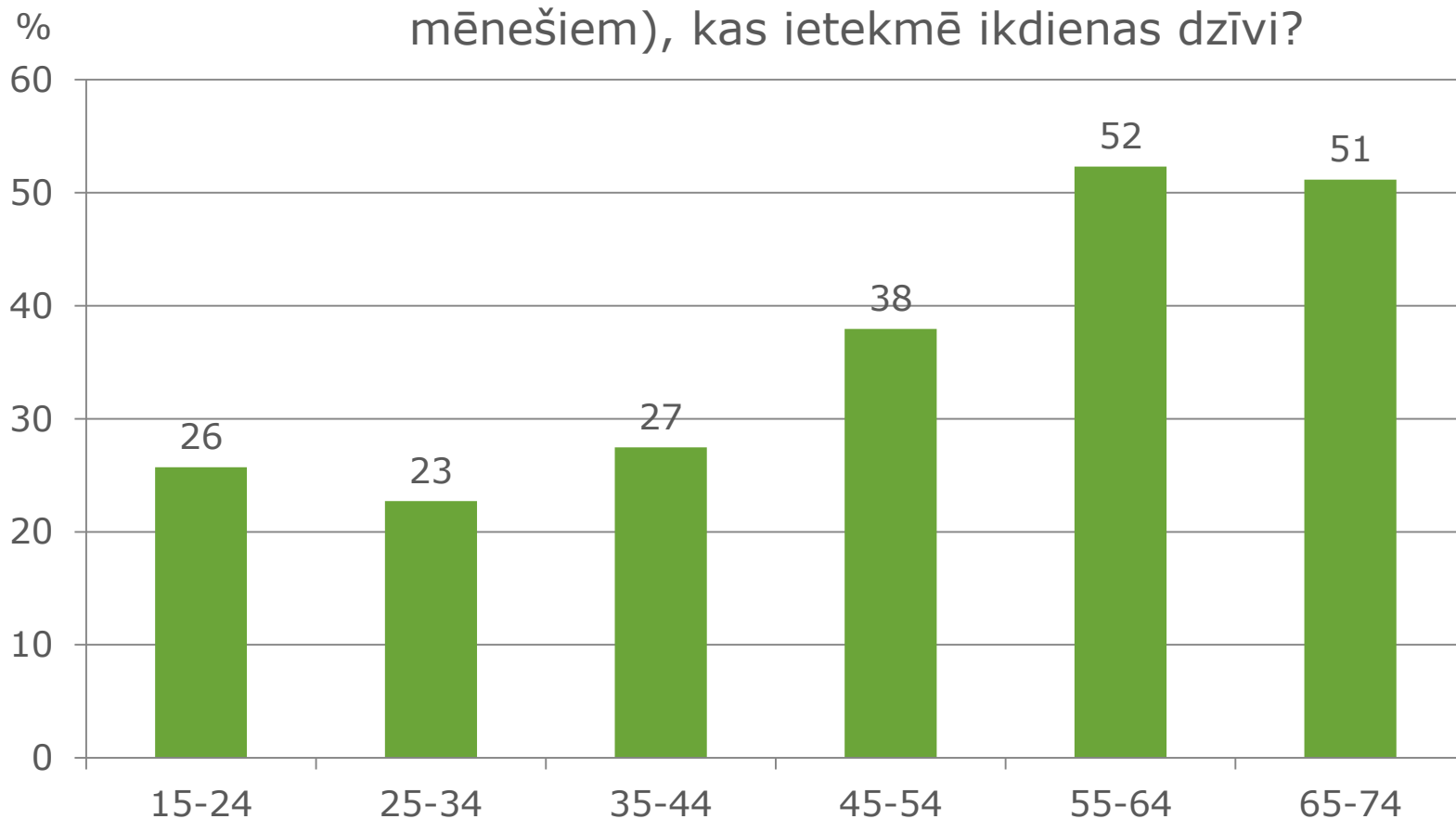
- Gados vecāko iedzīvotāju **ilgtermiņa veselības problēmu un invaliditātes radītie darba ierobežojumi** ir būtisks šķērslis ilgākam darba mūžam. Turklāt darba vides faktori var saasināt jau esošās veselības problēmas, tādējādi samazinot darba spējas.

Labklājības ministrija

Paliekot vecākiem hroniski veselības traucējumi pieaug ...

Vai jums ir hroniski veselības traucējumi (ilgāki par 6 mēnešiem), kas ietekmē ikdienas dzīvi?

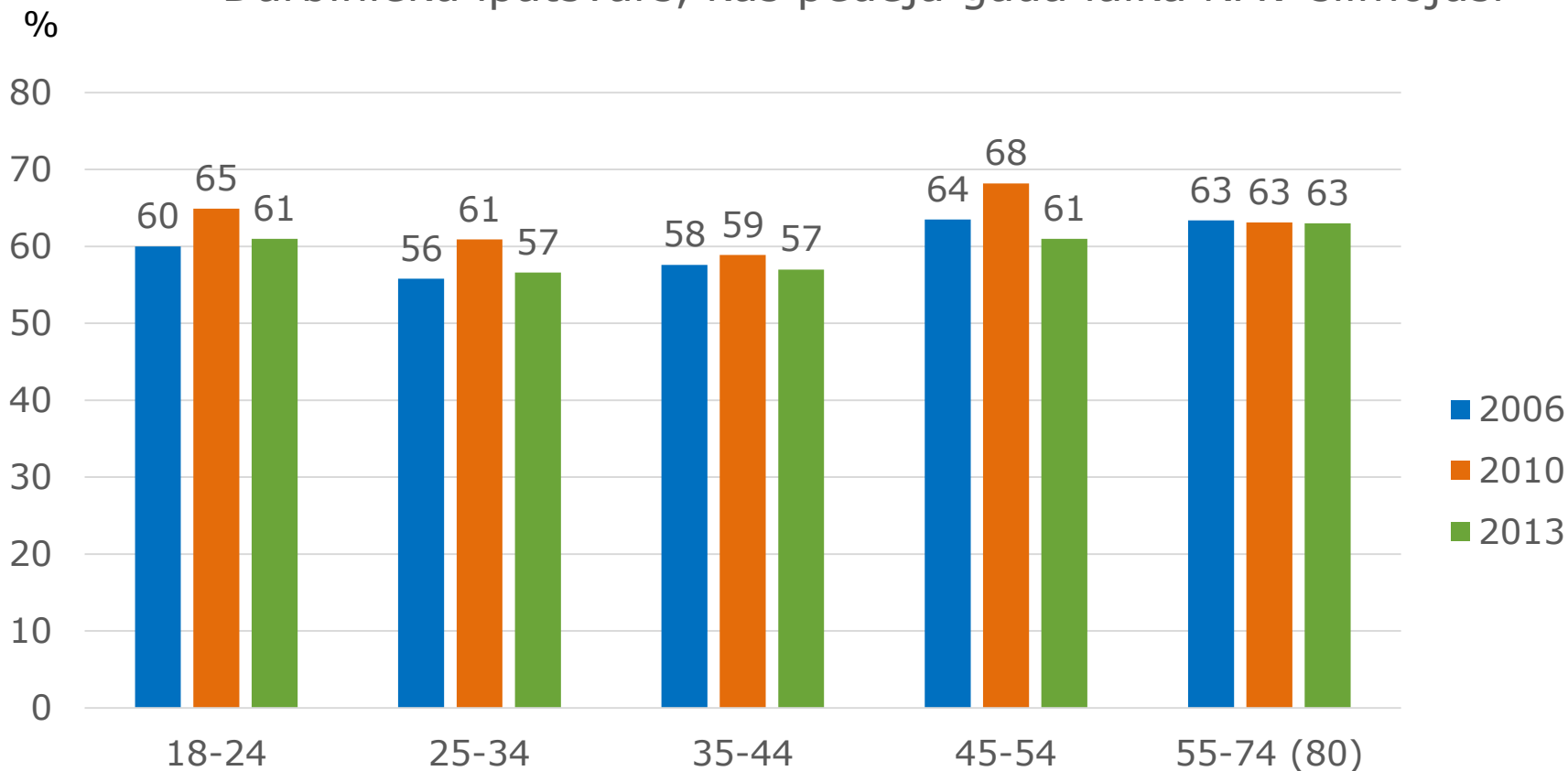
Avots: Pētījums «Darba apstākļi un riski Latvijā», 2013 (iedzīvotāju aptauja)

Labklājības ministrija

... tomēr tas nenozīmē, ka gados vecākie cilvēki darbu kavē biežāk

Darbinieku īpatsvars, kas pēdējā gada laikā NAV slimojuši

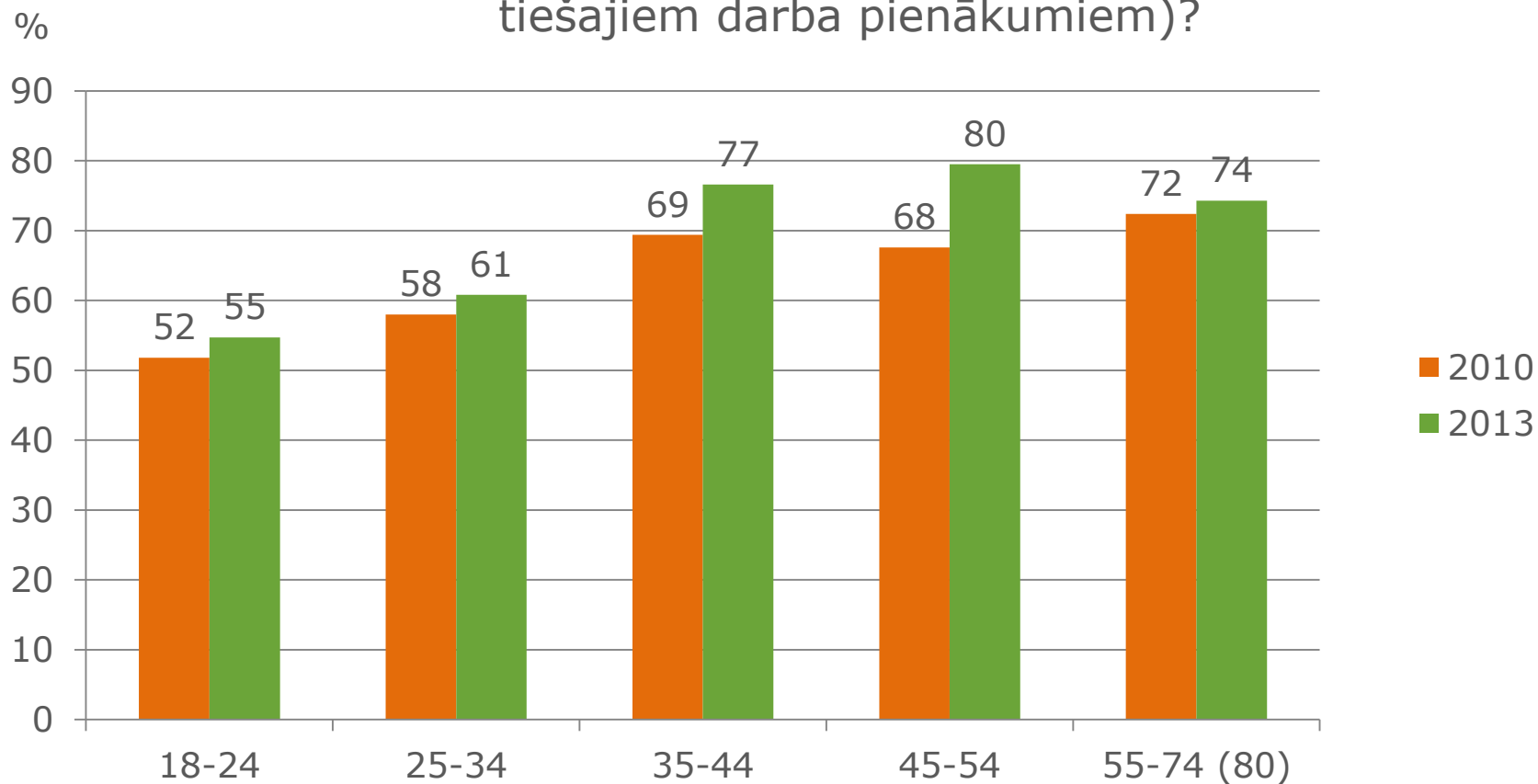

Labklājības ministrija

Gados vecāki darbinieki vairāk laika velta saviem darba pienākumiem

Cik % dienā no kopējā darba laika Jūs veltījāt darbam (saviem tiešajiem darba pienākumiem)?

Avots: Pētījums «Darba apstākļi un riski Latvijā»,
2013 (iedzīvotāju aptauja)

Labklājības ministrija

Sabiedrības novecošanās pamatrisinājumi

**ilgāk
jāstrādā**

**pastāvīgi
jāmācās**

**jādzīvo
aktīvi un
veselīgi**

šķietami vienkārši, bet pastāv dažādi šķēršļi...

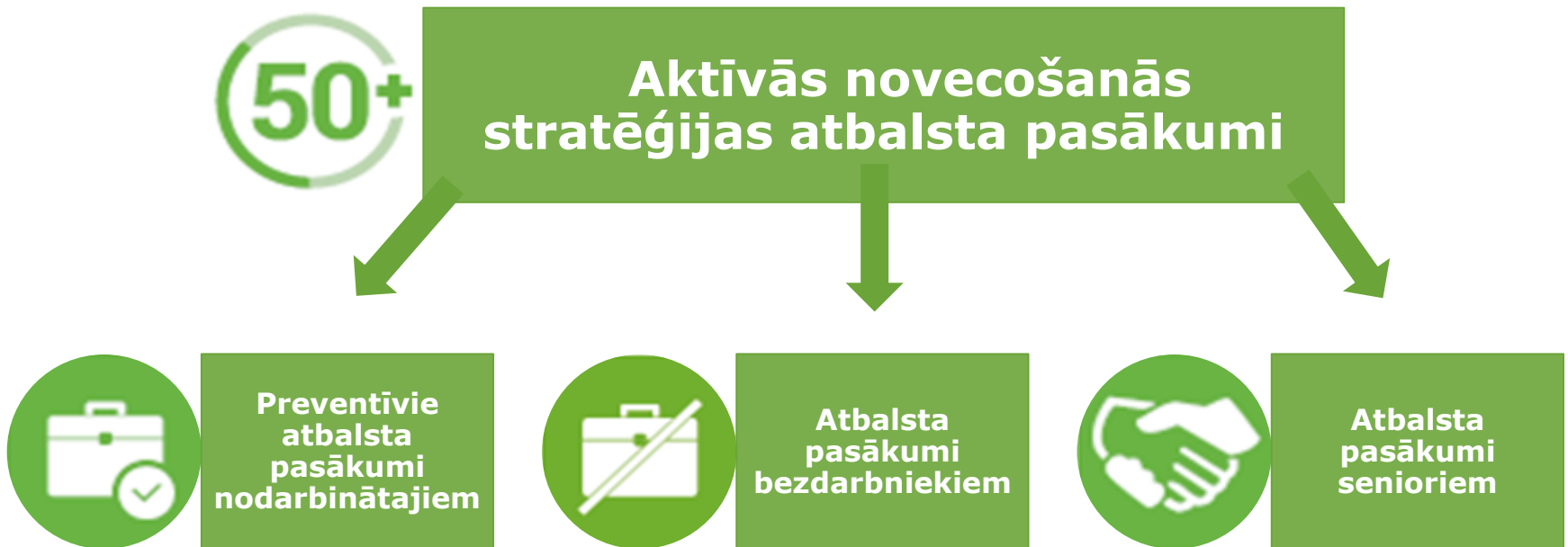

Labklājības ministrija

Aktīvās novecošanās stratēģija

- ✓ Aktīvās novecošanās stratēģija ilgākam un labākam darba mūžam ir izstrādāta kā konceptuāls ziņojums un apstiprināts Ministru kabinetu 2016.gada 6.septembrī.
- ✓ **Mērķis** - veicināt ilgāku un veselīgāku Latvijas iedzīvotāju darba mūžu iedzīvotāju un kopējās ekonomiskās situācijas uzlabošanai.
- ✓ **Mērķa grupa** – gados vecākie iedzīvotāji 50+.
- ✓ **Rīcības virzieni** – nodarbinātība, izglītība, veselība un sociālā drošība.

Labklājības ministrija

Preventīvie atbalsta pasākumi nodarbinātajiem

- ✓ Ar ES fondu atbalstu plānots īstenot pasākumus gados vecāku nodarbināto darbspēju saglabāšanai un nodarbinātības pildzināšanai.
- ✓ **Mērķa grupa:** darba devēji un darbinieki vecumā no 50 gadiem
- ✓ **Plānotie pasākumi:**
  - **Sabiedrības izpratnes veidošanas pasākumi;**
  - **Darba vides un cilvēkresursu potenciāla izvērtējums** (brīvprātīgi uzņēmumu auditi un gados vecāko darbinieku zināšanu, prasmju un veselības stāvokļa novērtējums);
  - **Atbalsta pasākumi gados vecāku nodarbināto iedzīvotāju spēju, prasmju un veselības stāvokļa veicināšanai** (apmācību pasākumi, starppaaudžu pieeja, prasmju nodošanas pasākums, darba vietas pielāgojumi, profesionālās piemērotības noteikšana, veselības veicināšanas pasākumi, sasaiste ar mūžizglītības pasākumiem u.c.
- ✓ **Plānotais iesaistīto skaits:** 3 000 gados vecāki darbinieki.
- ✓ **Īstenošanas laiks:** 2016. gada III cet. – 2022.gada IV cet. (pasākumu uzsākšanas laiks – 2017.gada III cet.).
- ✓ **Finansējums 2017.-2022.gadā:** 10,6 miljoni euro.

Labklājības ministrija

Atbalsta pasākumi bezdarbniekiem

- ✓ Nodarbinātības valsts aģentūra sniedz **nodarbinātības atbalsta pasākumus**, reaģējot uz izmaiņām darba tirgū, kā arī balstoties uz bezdarbnieku vajadzībām, spējām un vēlmēm.
- ✓ **Profilēšanas sistēma bezdarbnieku** vajadzību noteikšanai ar mērķi saīsināt bezdarba periodu un novērst iespējamus riskus, kas var kavēt atgriešanos darba tirgū.

ATBALSTS DARBA
MEKLĒŠANĀ

CV/vakanču portāls, karjeras konsultācijas, profilēšana, pamatprasmju apguve, mobilitāte

PRASMJU PILNVEIDOŠANAS
UN APMĀCĪBU IESPĒJAS

Neformālā izglītība, profesionālās izglītības programmas, apmācība pie darba devēja

DARBA PIEREDZE UN
NODARBINĀTĪBA

Subsidētā nodarbinātība, pagaidu sabiedriskie darbi, atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai

Labklājības ministrija

Atbalsta pasākumi senioriem

- ✓ **Karjeras konsultācijas:** atbalsts profesionālās piemērotības, pārkvalifikācijas un karjeras plānošanas jautājumu risināšanā visiem Latvijas iedzīvotājiem.

- ✓ **Pasākumi konkurētspējas paaugstināšanai:** individuālās konsultācijas un grupu nodarbības darba meklēšanas metožu apguvei, psiholoģiskajam atbalstam un darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvei.

- ✓ **Piemēri:**
  - *CV un pieteikuma vēstules sagatavošana*
  - *Darba un sociālās tiesības*
  - *Drošība darba vietā*
  - *E-pakalpojumu lietošana*
  - *Prasmes strādāt pārmaiņu apstākļos u.c.*

Labklājības ministrija

Brīvprātīgais darbs

- ✓ Brīvprātīgais darbs ir visā pasaulē atzīts līdzcilvēku atbalsts sabiedriski nozīmīgiem mērķiem, kuri nav īstenojami biznesa vai valsts pārvaldes spēkiem.
- ✓ Vienlaikus tā ir iespēja pašiem brīvprātīgajiem iegūt jaunas prasmes un kontaktus. Jauniešiem tā var būt pirmā darba pieredze, vidējai paaudzei – iespēja pamēģināt darbu ārpus profesionālā lauka, bet seniori brīvprātīgajā darbā var likt lietā savu dzīves bagāžu un socializēties arī pēc aktīvajām darba gaitām.
- ✓ Ar 2016.gada 1.janvāri ir stājies spēkā jaunais Brīvprātīgā darba likums.
- ✓ Nodarbinātības valsts aģentūra ir izveidojusi brīvprātīgā darba veicēju informācijas sistēmu **www.brivpratigie.lv**, kuras mērķis ir popularizēt un attīstīt brīvprātīgā darba kustību visos Latvijas reģionos.

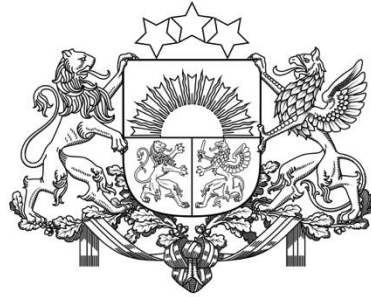

Labklājības ministrija

Daži secinājumi...

- ✓ Notiek pielāgošanās darbaspēka struktūras izmaiņām – saasinās konkurence par darbaspēku, līdz ar to darba devējiem jānovērtē novecojošā darbaspēka potenciāls.
- ✓ Darba tirgū nepieciešamās prasmes jāapgūst jau savlaicīgi – izšķiroša loma būs mūžizglītībai, kas veicinās konkurētspēju un nodarbināto produktivitāti. Svarīgs atbalsts ne tikai no valsts, bet arī pašu darba devēju ieguldījums.
- ✓ Darba vietu kvalitāte, tai skaitā darba apstākļi, atalgojums, elastīgi darba organizācijas risinājumi, mobilitāte, izglītības un veselības aspekti darba vietā u.c. – spēlēs nozīmīgu lomu un darba devējiem tas jāapzinās.
- ✓ Stereotipiem un aizspriedumiem nevajadzētu traucēt iekļauties darba tirgū – svarīga sabiedrības attieksme kopumā!
- ✓ Pilnvērtīgi jāizmanto esošie un jāievieš jauni / inovatīvi atbalsta pasākumi atbilstoši mainīgajai darba tirgus situācijai.

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!

www.lm.gov.lv
www.nva.gov.lv
www.vdi.gov.lv